

Naturresevatet Stora Amundö och Bildals skärgård i Göteborgs stad

**Beslutshandling
2018-02-06**

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret

Beslutshandling

Datum: 2018-02-06

Diarienummer SBK: 0504/06

Handläggare

Marie Nyberg

Tel: 031-368 18 31

fornamn.efternamn@sbk.goteborg.se

Naturreservatet Stora Amundö och Bildals skärgård i Göteborg

Projektet omfattar följande handlingar:

Beslutshandling med bilagor:

Beslutshandling (denna handling)

Bilaga 1a.	Beslutslista
Bilaga 1b.	Inkomna yttranden med ställningstagande
Bilaga 2.	Skötselplan
Bilaga 2.0–2.4	Skötselområden
Bilaga 3.	Översiktskarta
Bilaga 4.	Beträdnadsförbud och tältningsförbud
Bilaga 5.	Kulturhistoriska lämningar
Bilaga 6.	Friluftsliv och rekreation
Bilaga 7.	Ålgräsängar 2014
Bilaga 8.	Bojar och stora sjökablar
Bilaga 9.	Kommunalägd mark
Bilaga 10.	Strandskyddade områden 2017
Bilaga 11.	Fastighetsförteckning (publiceras inte på internet)
Bilaga 12.	Referenslista
Bilaga 13.	Hur man överklagar (bifogas till sakägare)
Bilaga 14.	Sändlista (publiceras inte på internet)

Foto omslag: Bildals skärgård 2015, fotograf Karl Edlund

Innehåll

NATURRESERVATET STORA AMUNDÖ OCH BILLDALS SKÄRGÅRD I GÖTEBORGS STAD1

<i>Naturreservatet Stora Amundö och Billdals skärgård i Göteborg</i>	2
<i>Projektet omfattar följande handlingar:</i>	2
INNEHÅLL	3
BESLUT	4
<i>Naturreservatets syfte</i>	4
BESLUT OM FÖRESKRIFTER	5
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	8
BESKRIVNING AV NATURRESERVATET	8
SKÄLEN FÖR BESLUTET OCH DESS KONSEKVENSER	9
<i>Ekonomiska konsekvenser</i>	11
PLANERINGSBAKGRUND	11
<i>Riksentressen och övriga allmänna intressen</i>	11
<i>Översiktsplan, områdesskydd och övrig planering</i>	12
<i>Miljömål</i>	12
<i>Internationella åtaganden</i>	13
ÄRENDETS HANDLÄGGNING	13
<i>Bakgrund</i>	13
<i>Information och förankring</i>	13
<i>Synpunkter på förslaget till naturresevat</i>	14
<i>Byggnadsnämndens bedömning</i>	14
<i>Överväganden och intresseprövning</i>	14
UPPLYSNINGAR	16
<i>Dispens från föreskrifterna</i>	16
<i>Annan lagstiftning gäller som vanligt</i>	17
<i>Fiske, båttrafik och vattenskoter</i>	17
<i>Ansvar och översyn</i>	17
<i>Förvaltare och förvaltningsuppgifter</i>	18
<i>Ersättningstalan</i>	19
<i>Kungörelse</i>	19
<i>Hur man överklagar</i>	19

Beslut

Byggnadsnämnden förklarar området som avgränsats med röd streckad linje på kartan i bilaga 1a som naturreservat. Beslutet fattas med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Namnet ska vara **Naturreservatet Stora Amundö och Bildals skärgård**. Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Byggnadsnämnden fastställer skötselplanen för reservatet, bilaga 2. Beslutet fattas med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Förvaltare är Göteborgs Stad, i enlighet med gällande reglemente.

Naturreservatets syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- långsiktigt skydda ett tätortsnära kustområde med karaktäristisk landskapsbild och höga friluftsvärden, naturvärden och kulturhistoriska värden,
- bevara ett område som är attraktivt för friluftslivet och utveckla tillgängligheten med bland annat utblickar, sociala mötesplatser och naturupplevelser,
- bevara ett havsområde med grunda bottnar, säkerställa en god livsmiljö för dess naturligt förekommande marina arter och ge möjlighet att restaurera, utveckla och förstärka områdets värden,
- bevara, restaurera och utveckla landmiljöer med biologiska värden knutna till bland annat kusthedar med en mosaik av stränder, småvatten, lövträd, gräsmarker och hållmarker,
- bevara och lyfta fram kustanknutna kulturhistoriska värden som till exempel gravrösen, tomtningar och historiska strukturer.

Syftet ska nås genom att:

- skötsel som gynnar de biologiska och kulturhistoriska värdena ska ske genom till exempel röjning, bete, slåtter och bränning,
- områden skyddas med beträdnadsförbud för att värna fågellivet,
- friluftsliv och annat nyttjande bedrivs med hänsyn till områdenas känslighet,
- allmänhetens tillgång till strandområden säkerställs och anläggningar för friluftslivet utvecklas,
- allmänheten får kännedom om områdets värden genom olika informationsinsatser,
- land- och vattenmiljöer skyddas från exploatering,
- negativ påverkan på land- och vattenmiljöer minimeras,
- viktiga strukturer utmed Säröbanan bevaras,
- kunskapen om naturreservatets miljöer och arter, såväl på land som i havet, ökas

genom undersökningar och den nya kunskapen får utgöra grund för bedömningar och åtgärder i den fortsatta skötseln.

Beslut om föreskrifter

För att uppnå syftet med reservatet beslutar byggnadsnämnden med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla. För mer information se under rubriken *Upplysningar*.

A. Föreskrifter om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det förbjudet att:

1. anlägga ny brygga eller bygga ut befintlig.
*Förbudet gäller inte om bryggan blivit oavsiktligt förstörd och återuppförs inom fem år eller om en befintlig brygga ska ersättas. Storlek och utformning ska motsvara tidigare/befintlig brygga. Exempelvis får en pålad brygga bytas mot en lika stor pålad brygga, men inte mot en flytbrygga. Förbudet utgör inget hinder mot normalt underhåll. Annan prövning kan dock vara aktuell, se under rubriken *Upplysningar*.*
2. uppföra ny eller bygga ut befintlig byggnad, vindkraftverk, kommunikationsmast, kaj, pir, hamn, båtuppläggningsplats, flaggstång eller annan anläggning eller anordning.
Förbudet utgör inget hinder mot normalt underhåll.
3. ändra befintliga byggnader och anläggningar eller deras användning på ett sätt som väsentligen påverkar landskapsbild, kulturhistoriska värden, växt-/djurliv eller allmänhetens möjligheter att vistas på platsen.
Förbudet utgör inget hinder för underhåll av befintliga byggnader/anläggningar.
4. muddra.
Förbudet avser inte underhållsmuddring som är tillståndspliktig enligt punkt A13.
5. borra, gräva, schakta, plöja, fylla ut, dika eller dämna.
Förbudet gäller inte normala underhållsåtgärder.
6. dumpa jord-/muddermassor eller ordna upplag av till exempel trädgårdsavfall, sten, ris, trädstammar och liknande.
7. bedriva någon form av täkt, till exempel av mineral eller tång.
Förbudet utgör inget hinder för tångrensning på kommunala badplatser.
8. på kommunal mark avverka, gallra eller röja.
9. kalka, gödsla, sprida kemikalier eller sprida bekämpningsmedel.
10. så, plantera växter eller föra in för området främmande arter.
11. anlägga odling av växt- eller djurarter inom vattenområdet.

12. under perioden 1 mars - 31 juli beträda de områden på Stora Amundö och vid Haga Kile med tillhörande vattenområden som markerats på karta i bilaga 4.

Det är vidare förbjudet att utan tillstånd från Göteborgs Stad:

13. underhållsmuddra.
14. sätta ut nya bojförtöjningar.
Nya bojar för akterförtöjning vid brygga är undantagna tillståndsplikt om bottenvegetation under växtsäsong saknas.
15. nyanlägga luft- eller markledning eller ledning i vatten. Detta gäller även för tillhörande anläggningar avsedda för allmänt ändamål.
16. genomföra översvänningsåtgärder för att skydda bebyggelse, vägar och andra anläggningar.
17. anlägga eller bredda väg, gångväg, cykelväg eller liknande.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder enligt gällande skötselplan och åtgärder som framgår under B, samt vid underhåll och drift av kommunala badplatser.
- Vid reparation, underhåll och förvaltning av nedgrävda ledningar och befintliga vatten- och luftledningar med tillhörande anläggningar. Även trädsäkring av befintliga luftledningar är undantaget. Markskador ska minimeras, men uppkommer markskador ska de repareras. Naturreservatets förvaltare ska informeras innan arbetet påbörjas, men vid akuta åtgärder så snart som möjligt efteråt.
- Vid reparation och underhåll av befintliga ledningar i vatten och i havsbotten för stamnätet, där Kontiskan-kabeln mellan Sverige och Danmark ingår, är även utbyte av befintliga ledningar undantaget. Arbetet ska ske med största möjliga natur- och miljöhänsyn och följa de vattendomar och tillstånd som lämnas/lämnats med stöd av 11 kap. miljöbalken eller motsvarande. Naturreservatets förvaltare ska informeras innan arbetet påbörjas, men vid akuta åtgärder så snart som möjligt efteråt.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. Utmärkning och skyltning av naturreservatet.
2. På kommunal mark: Anordning av anläggningar såsom gångvägar och stigar, toaletter, rastplatser, informationsskyltar, parkeringsplatser, eldplatser och uppsamlingskärl för avfall eller liknande åtgärder.
3. Skötsel av marker och kulturhistoriska lämningar, såsom röjning, slätter, plantering, bete, bränning eller liknande åtgärder.

4. Undersökningar i syfte att följa utvecklingen av reservatet, till exempel av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken). Föreskrifterna gäller även fastighetsägare och andra sakägare.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. under perioden 1 mars – 31 juli beträda de områdena på Stora Amundö och vid Haga Kile med tillhörande vattenområden som markerats på karta i bilaga 4.
2. elda annat än i friluftskök, i medhavd grill eller på anvisad plats.
3. skylta eller affischera annat än på avsedda anslagstavlor.
Förbudet gäller inte vägmärken, sjövägmärken eller motsvarande samt inte heller tillfällig (högst en vecka) skyltning vid jakt.
4. skada levande eller döda träd och buskar.
5. skada stenmur, odlingsröse eller annan kulturhistorisk lämning.
6. skörda alger, snäckor eller musslor för kommersiellt bruk.
7. ställa upp husvagn/husbil.
8. förtöja eller ankra upp båt mer än två dygn i följd, annat än vid anlagd brygga eller boj.
Förbudet gäller inte privat båtplats på egen fastighet eller motsvarande.
9. lägga upp båt på land mer än två dygn i följd.
Förbudet gäller inte privata fastighetsägare på egen fastighet, samfällad fastighet eller mark som arrenderas av Göteborgs stad.
10. tälta mer än två dygn i följd på samma plats. Tältning på Stora Amundö får ej ske inom område vid badvikarna som markerats i bilaga 4.
11. ha okopplad hund på Stora Amundö.
Förbudet gäller inte jakträttsinnehavare vid jakt eller vallhundar vid djurskötsel.

Det är vidare förbjudet att utan tillstånd från Göteborgs Stad:

12. cykla eller köra motorfordon på Stora Amundö.
Förbudet gäller inte motordriven rullstol.
13. anordna läger, tävling och arrangemang.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder, uppföljningar och undersökningar enligt bilaga 2 och åtgärder som framgår under B.
- Utryckningsfordon och veterinär. Förvaltaren ska dock snarast informeras om sådan insats, om möjligt i förväg.

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Stora Amundö och Billdals skärgård
Beslutsdatum:	2018-02-06
NVR id:	2044809
Kommun:	Göteborg
Län:	Västra Götaland
Församlingar	Askim och Näset
Areal:	1103 hektar, varav 847 hektar är hav
Ungefärlig mittpunkt:	X 145143, Y 6384729, SWEREF 991200
Ekonomisk karta:	6B8d och 6B7d
Fastigheter, ägare och nyttjanderättshavare:	Enligt fastighetsförteckning 2018-01-11
Förvaltare:	Göteborgs Stad
Naturgeografisk region:	Ljungheds- och kustskogsområden längs den svenska västkusten
Maringeografisk region:	Kattegatt
Typindelning enligt vattendirektivet:	1s. Västkustens inre kustvatten, södra
Vattenförekomst (HID):	SE573500-115150 Askims fjord SE573322-115478 Kräklingeområdet

Beskrivning av naturreservatet

Stora Amundö och Billdals skärgård ligger i södra delen av Göteborgs stad och är ett populärt område att besöka. Det lockar många till bad, båtliv, fågelskådning, promenader, naturstudier, paddling, utflykter, fiske och mycket mer. Naturreservatsområdet besöks flitigt, särskilt sommartid, och Stora Amundö har cirka 73 000 besök årligen. För att underlätta för friluftslivet finns många olika anläggningar, bland annat eldstäder, badplatser, stigar, uteklassrum, bänkbord och toaletter. Besökare kan ta sig till området med kollektivtrafik och på fastlandsdelen går det bra att ta sig runt med cykel. Särskilda parkeringsplatser för naturreservatet finns vid Stora Amundö och Billdalsbadet.

Naturreservatet har stora marina värden. Dess grunda bottnar med tångbälten och utbredda ålgrässamhällen betyder mycket för den biologiska mångfalden och fungerar som barnkammare för många fiskar och kräftdjur. Ålgräsängarna har mycket höga naturvärden och är en globalt hotad biotop som har minskat kraftigt de senaste 50 åren. I Bohuslän har ålgrässets utbredning minskat med cirka 60 procent sedan 1980-talet. Ålgräsängarna bidrar dessutom med många andra viktiga ekosystemtjänster; de dämpar vågor, binder sediment, tar upp näringsämnen och koldioxid. Detta leder till att ålgräsängar minskar effekterna av

övergödning och växthuseffekten. I Haga kile finns ett fredningsområde för fisk och där mynnar två vattendrag i vilka öringen går upp och leker i.

Landmiljöerna består till stor del av kusthedar med en mosaikartad blandning av strandängar, ljunghedar, hällmarker, småvatten, sandstränder, träd- och brynmiljöer samt grunda vikar. Variationen av miljöer skapar stora förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv och det finns bland annat en del ovanligare arter som strandpadda och hasselsnok.

Området har ett rikt fågelliv året runt och fungerar som viktig övervintringslokal för många sjöfåglar. Två strandängar som är viktiga för fågellivet avsätts som fågelskyddsområden med beträdnadsförbud för att häckande, rastande och födosökande fåglar inte ska störas.

I reservatet finns fornlämningar, främst i form av gravrösen och stensättningar på flera öar. Tomtningar, som är lämningar efter de stora sillfiskeperioderna, finns i hela skärgården. På Stora Amundö finns spår efter förhistoriska boplatser och gårdsbebyggelser från historisk tid. En stor del av reservatets östra gräns följer gamla Säröbanan, som tidigare var järnväg men som idag är cykelbana. Genom riktad skötsel lyfts utvalda värden fram på lämpligt sätt.

Genom naturreservatets skötselplan säkerställs såväl satsningar på friluftsliv som bevarande och utveckling av naturmiljöer och kulturhistoriska lämningar. Naturreservatet ger även möjlighet att utveckla områdets värden och dess attraktivitet ytterligare.

Skälen för beslutet och dess konsekvenser

Stora Amundö och Bildals skärgård med kustområden är ett mycket populärt och välbesökt friluftsområde som erbjuder en stor bredd av aktiviteter, bland annat promenader, utflykter, möten, utblickar, båtliv, bad och andra naturupplevelser. Landskapet är typiskt för västkusten. Området och stora delar är lätta att nå och ligger tätortsnära. Området har höga naturvärden som till exempel kusthedarnas mosaik av naturtyper så som stränder, småvatten, gräsmarker och hällmarker, vilket ger goda förutsättningar för den biologiska mångfalden. Andra strukturer, så som äldre lövträd, bryn, blommande och bärande träd och buskar, död ved samt sandblottor, bidrar också till de höga värdena. Det finns en intressant och värdefull kärlväxtflora och insektsfauna med sällsynta och hotade arter.

Området är en viktig rast-, födosöks- och häckningsplats för många kustanknutna fågelarter och det finns sällsynta grod- och kräldjur, bland annat strandpadda. I havet är det biologiska värdet mycket stort. Hårdbottnar med krontaksbildande alger och grunda mjukbottnar, såväl utan vegetation som med vidsträckta ålgräsängar, ger stora förutsättningar för biologisk mångfald och är viktiga uppväxtområden för fisk.

Fornlämningar i form av bronsåldersrösen, tomtningar och stengärdesgårdar visar tillsammans med hävdade strandängar, hagmarker med gamla träd och ljunghedar hur människan har använt landskapet genom tiderna. Lämningar efter den gamla Säröbanan har en nära koppling till badturismens framväxt i området under tidigt 1900-tal.

Det är av största vikt att bevara, vårda och utveckla områdets natur- och kulturvärden samt att se till att området även fortsättningsvis är tillgängligt för besökande allmänhet. Genom att kommunen bildar naturreservat med reglerande föreskrifter kan området skyddas från exploatering och negativ påverkan i form av bebyggelse, vägar, bryggor med mera. Samtidigt ger skötselplanen befogenheter och möjlighet att rikta resurser till anläggningar och skötsel

som krävs för att bevara och förstärka områdets värden. Barnens perspektiv, information och naturpedagogik kan lyftas. Friluftslivet kan underlättas och målpunkter och sociala mötesplatser skapas där människor på ett naturligt sätt träffas över såväl generationsgränser som kulturella och sociala gränser. Det underlättas genom att gångstigar, utblickar, grillplatser, informationsskyltar, toaletter och andra anläggningar uppförs och underhålls. Även utrymme för parkeringsplatser kan säkras. Naturtyperna gräsmarker och kusthedar och de värden som är knutna till dessa kräver kontinuerlig skötsel i form av bete, slåtter, röjning eller bränning för att markerna ska hållas öppna och bevara sina värden. Även vissa stränder, småvatten och träd och buskar behöver särskild skötsel för att naturvärdena ska bevaras och utvecklas.

Ålgräsängar växer i grunda kustnära miljöer och räknas till de mest värdefulla ekosystemen på jorden. Cirka 190 hektar av naturreservatet utgörs av det hotade ekosystemet ålgräsängar. Övergödning i kombination med överfiske anses utgöra huvudorsaken till förlusterna av ålgräs i Västerhavet. De värdefulla bottenarna är också känsliga för kustexploatering och fysisk påverkan genom exempelvis muddring, dumpning av muddermassor, ankring och propellerskador från fritidsbåtar samt skuggning från bryggor och ändrade strömförhållanden.

Muddring påverkar miljön på flera sätt. Vid muddring tar man bort det översta bottenskiktet med de växter och djur som lever på platsen. Vissa arter kan komma tillbaka, men andra har svårt att återkolonisera sig i de nya förhållandena. Uppslammat bottenmaterial gör vattnet grumligt vilket dels minskar mängden ljus som når ner i vattnet och dels påverkar djuren genom att försämra dess miljö. Grumling kan till exempel försämra fiskgälarnas funktion och möjligheterna för fiskägg och fisklarver att överleva. Om bottensedimenten är förorenade av miljögifter eller innehåller näringsämnen sprids även dessa föroreningar vid muddring. Vart och hur långt det grumliga vattnet sprids beror på strömriktning och hastighet, men också hur finkornigt materialet är.

Det behövs mer kunskap om det lokala marina växt- och djurlivet och behov av lämpliga åtgärder. Genom att bilda naturreservat kan det bli lättare att fokusera på det avgränsade området och följa upp hur den marina miljön mår. Genom riktad skötsel kan kulturhistoriska lämningar lyftas fram och därmed bidra till att öka kunskapen och medvetandet om vår historia.

Naturreservatets gränser har anpassats efter områdets värden, naturliga ledlinjer och befintliga gränser. På fastlandet ligger värdena främst i de oexploaterade delarna, vilka också är strandskyddade. Där det varit lämpligt att följa strandskyddsgränsen har detta gjorts för att undvika flera bestämmelsegränser. Det innebär att nästan hela naturreservatet hamnar inom strandskyddat område som redan har särskilda bestämmelser i miljöbalken. I vissa fall har dock gränsen anpassats på annat sätt. Exempelvis har privata bostadstomter undantagits och där strandskyddsgränsen ligger nära bebyggelse har reservatsgränsen på flera håll anpassats efter strandlinjen istället. Hamnar som ingår i en stadsplan eller liknande och hamnar som inte är strandskyddade eller som delvis omfattas av strandskydd ingår inte heller i naturreservatet. I nordost är det naturligt att gränsen till stor del följer den gamla och bitvis kulturhistoriskt intressanta Säröbanan som till stor del samtidigt ingår i naturreservatet. I väster går naturreservatets gräns utanför de värdefullaste grundområdena. För att få en tydlighet för båtfarare har gränsen dragits längs en siktlinje mellan höjdryggarna på ön Stora Klädholmen i norr och Yttre Flackholmen i söder. I norr viker gränsen av i rät linje mot Lilla Amundös sydvästra spets, medan den i söder följer länsgränsen.

Att bilda ett naturreservat av området stämmer överens med översiktsplanen som föreslår naturreservat för Stora Amundö och Billdals skärgård. Området finns också med i länsstyrelsens program för skydd av tätortsnära natur. Dessutom tillgodoses internationella åtaganden genom att det bildas ett naturreservat. Reservatsbildningen bidrar till att uppfylla flera av de nationella, regionala och lokala miljömålen. Det gäller i stor grad det lokala miljömålet ”Hav i balans och levande kust och skärgård” som bland annat syftar till att skydda marina områden i kommunen, men även målen ”Ett rikt odlingslandskap”, ”Begränsad klimatpåverkan” samt ”God bebyggd miljö”.

Ekonomiska konsekvenser

För Göteborgs Stad medför bildandet av ett naturreservat investeringskostnader för att utföra anläggningar och märka ut området samt kostnader för skötsel och drift enligt skötselplanen. Dessutom tillkommer kostnader för tillsyn enligt miljöbalken, prövning av dispenser och tillstånd och uppföljning med mera. Kostnaderna fördelas på olika nämnder enligt gällande reglemente.

Skyddet med tillhörande skötsel innebär också många vinster. Ett exempel är att boendemiljön blir mer attraktiv om det är nära till ett naturområde, dessutom har vistelse i naturen en positiv påverkan på hälsan. Naturreservatet kommer också att säkerställa och utveckla natur- och friluftsvärderna i området för både närboende och andra. Området kan användas som mötesplats, hysa biologisk mångfald och förse människan med ekosystemtjänster som till exempel rening av hav, fiske och möjlighet till svamp- och bärplockning.

Planeringsbakgrund

Riksintressen och övriga allmänna intressen

Göteborgs kust och skärgård är med hänsyn till sina höga natur- och kulturvärden i sin helhet av riksintresse. Hela naturreservatsområdet ligger inom riksintresse ”högexploaterad kust” (4 kap. 4 § miljöbalken). I söder, på andra sidan Hallandsgränsen, är kusten av riksintresse för turismen och friluftslivet och i väster ligger Natura 2000-området Vrångöskärgården. (4 kap. 1, 2, 4 & 8 §§ miljöbalken). De grunda bottnarna har identifierats som ekologiskt särskilt känsliga och ska därmed så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. (3 kap. 3 & 6 §§ miljöbalken) Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Högspänningsledningen Kontiskan (285 kV) som kopplar samman Sverige och Danmark ingår i stamnätet och går i väst-östlig riktning genom området. Inom reservatet är denna förlagd i mark och i havsbotten.

Större delen av havsområdet ingår i vattenförekomsten Askims fjord som pekats ut enligt EU:s vattendirektiv och en mindre del i sydost ingår i vattenförekomsten Kräklingeområdet. I dessa områden gäller miljö kvalitetsnormer som beslutades 2017. Dessa anger att *God ekologisk status* ska uppnås till år 2027. Båda områdena bedöms ha måttlig ekologisk status och inget av dem uppnår god kemisk status. Miljöproblemen består främst av övergödning och miljögifter. Vattenmyndigheten för Västerhavet har tagit fram ett åtgärdsprogram som ska leda till att miljö kvalitetsnormerna uppnås. Det är myndigheter och kommuner som ansvarar för att åtgärderna i åtgärdsprogrammet utförs.

Området berörs av åtgärdsprogram för strandpadda, särskilt skyddsvärda träd samt för ålgräs. Ett åtgärdsprogram beskriver kunskapsläget om ekologi, hotbild och möjliga åtgärder för sina respektive arter och naturtyper och programmen är viktiga verktyg i arbetet med dessa.

Översiktsplan, områdesskydd och övrig planering

Beslutet går i linje med gällande översiktsplan för Göteborgs Stad, som anger att naturreservat ska inrättas för det aktuella området. Det är också markerat som ett område med stora värden för natur, kultur, friluftsliv och landskap. De värden som framhålls är: utflyktsmål, promenadstråk, bad, fritidsfiske, båtliv, vegetation, djurliv, bergsformationer och fiskreproduktion. I översiktsplanen har hela området dessutom pekats ut som allmänt intresse för yrkesfisket eftersom dess grunda botten är viktiga områden för fiskreproduktion.

Den gamla Säröbanan är idag en populär gång- och cykelväg som pekats ut som ett blivande cykelpendlingsstråk i stadens cykelprogram för en nära storstad 2015–2025. Banvallen har såväl höga naturvärden som höga kulturhistoriska värden och en eventuell breddning måste ta hänsyn till dessa. Det innebär att kompensation kommer att krävas och att befintlig bredd får accepteras på värdefulla sträckor, vilket får regleras i en tillståndsprövning.

Nästan hela naturreservatet ligger inom strandskyddat område och i öster följer reservatsgränsen till stor del strandskyddsgränsen. De markområden av naturreservatet som inte är strandskyddade är kommunalt ägda och består av parkeringen vid Stora Amundö samt några delsträckor av Säröbanan.

”Natur, kultur och sociotop” är ett kunskapsunderlag om Göteborgs natur-kultur och friluftsvärden. I detta underlag pekas Stora Amundö och Billdals skärgård ut som värdefulla ur många aspekter.

Miljömål

Det finns såväl nationella som regionala och lokala miljömål. På samtliga nivåer är det främst miljömålen ”Hav i balans och levande kust och skärgård” och ”Ett rikt växt- och djurliv” som berörs av reservatsbildningen, men även målen ”Ett rikt odlingslandskap”, ”Begränsad klimatpåverkan” samt ”God bebyggd miljö”.

I Göteborgs miljömål ”Hav i balans och levande kust och skärgård” finns som delmål att 15 % av Göteborgs marina areal ska ha ett långsiktigt skydd senast år 2015. Detta har inte uppfyllts tidsmässigt, men reservatsbildningen bidrar till att nå en stor andel skyddad havsmiljö. Dessutom ökar tillgängligheten, vilket gynnar delmålet om att kust och skärgård ska vara tillgänglig.

Att skydda viktiga naturtyper såsom ålgräsängar och kusthedar bidrar till att uppfylla målet ”Ett rikt växt- och djurliv”, vilket är mycket viktigt eftersom förlusten av biologisk mångfald är ett stort problem. Ett av Göteborgs delmål säger *”Göteborg ska till 2025 ha ett landskap med en rik variation av naturtyper, gröna stråk, goda spridningsmöjligheter och fungerande ekologiska processer så att den biologiska mångfalden inte minskar jämfört med 2008.”*. Bildandet av det här naturreservatet bidrar till att uppnå såväl det delmålet som ett delmål om livskraftiga bestånd av dagfjärilar.

Internationella åtaganden

FN:s konvention om biologisk mångfald (UN Convention on Biological Diversity, CBD) pekar bland annat på behov av nationella åtaganden som att inrätta skyddade områden som ett medel att bevara biologisk mångfald.

Regionalt finns två konventioner som har pekat ut ålgräs som en skyddsvärd miljö. OSPAR är konventionen om att skydda miljön i nordostatlanten. Inom OSPAR-kommissionens arbete har ålgräsängar listats som prioriterad naturtyp som är hotad/minskande och som är en viktig del av den marina biologiska mångfald som bör bevaras och skyddas. Kattegatt ingår i Helsingforskonventionen (Helcom) som är Östersjöländernas samarbetsorgan för att förbättra miljön i Östersjön. Även här har man tagit upp grunda mjukbottnar med makrofyter (stora vattenväxter) som miljöer som bör skyddas. I Sverige har Havs- och vattenmyndigheten beslutat om ett åtgärdsprogram för ålgräs. Särskilda åtgärdsprogram tas fram för hotade arter när det inte räcker med reservatsbildning och miljöersättningar till jordbruket. ArtDatabanken – ett kunskapscentrum för arter och naturtyper, analyserar vilka arter som är i störst behov av åtgärdsprogram.

Inom naturreservatet finns arter som är upptagna i EU:s Art- och habitatdirektiv. Enligt direktivet får dessa arters parningsplatser eller rastplatser inte skadas eller förstöras.

Inom området finns även flera skyddsvärda Natura 2000-naturtyper så som Stora vikar och sund (1160), blottade ler- och sandbottnar (1140), driftvallar (1210), vegetationsklädda havsklippor (1230), glasörtsstränder (1310) och salta strandängar (1330).

Ärendets handläggning

Bakgrund

Stora Amundö och Billdals skärgård pekades ut som lämpligt område för naturreservat i kommunens översiktsplan redan på 1990-talet. När rapporten ”Tätortsnära naturområden i Göteborgsregionen” togs fram i samarbete med Länsstyrelsen 2003, pekades Stora Amundö och Billdals skärgård ut som ett område med höga natur-, kultur- och friluftsvärden. Byggnadsnämnden gav uppdrag till Stadsbyggnadskontoret år 2006 att bilda naturreservat av området som även funnits utpekade i stadens gemensamma budget under flera år.

Representanter från berörda förvaltningar som kontaktat allmänhet, föreningar, lärare och pedagoger gjorde en barnkonsekvensanalys (BKA) och social konsekvensanalys (SKA) år 2015–2016. Analyserna visade på åtgärder som direkt kunde tas med in i arbetet med att utforma reservatet, men också förslag på åtgärder som kunde vidarebefordras till andra aktörer. De flesta av åtgärderna handlade om att skapa varierade och tillgängliga miljöer och aktiviteter.

Information och förankring

Under 2014 hölls ett informationsmöte med berörda markägare, sakägare och nyttjanderättshavare. Under 2015 anordnades även ett informationsmöte för allmänheten med en vandring på Stora Amundö.

Samtliga berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m. m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan genom kungörelsedelgivning i Göteborgs-Posten och Post- och inrikestidningar.

Enligt 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har samrått skett med Länsstyrelsen (Västra Götaland och Hallands län), Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk och Sveriges geologiska undersökning.

Förslaget till naturreservat har dessutom remitterats till berörda kommunala nämnder, Kungsbacka kommun, Riksantikvarieämbetet, Göteborgsregionens kommunalförbund, Försvarsmakten och Statens Geotekniska Institut samt flera föreningar som har intresse av natur- och kulturfrågor.

Efter utskicket av förslag till beslut har personliga möten på plats hållits med dem som haft synpunkter på reservatsgränsen.

Synpunkter på förslaget till naturreservat

Cirka 40 yttranden har inkommit över förslaget till naturreservat.

Ingen av remissinstanserna har avstyrkt förslaget. De som är uttalat positiva till förslaget är bland andra; Havs- och vattenmyndigheten, Kungsbacka kommun, Länsstyrelsen Västra Götalands län och Skogsstyrelsen.

Privatpersoner, föreningar och verksamhetsutövare är i huvudsak positiva till bildandet av naturreservat. Flera av dessa var mycket positiva.

Flera privatpersoner har lämnat synpunkter på att de även i framtiden måste kunna underhålla sina byggnader och anläggningar. Det har också inkommit synpunkter på reservatsgränsen.

Byggnadsnämndens bedömning

Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen inkom med synpunkter på beslutets utformning och kartunderlag. En del ändringar har gjorts efter inkomna synpunkter, framför allt i kartunderlaget.

Några synpunkter har inkommit gällande underhåll av befintliga anläggningar och byggnader. Underhåll av befintliga anläggningar och byggnader är undantagna från reservatsföreskrifterna.

Gällande synpunkterna på reservatets avgränsning har dessa till viss del tillgodosetts enligt de inkomna yttrandena. En längre redovisning med inkomna yttranden och Byggnadsnämndens ställningstagande till synpunkterna finns i bilaga 1b; Inkomna yttranden,

Överväganden och intresseprövning

Höga naturvärden

Naturreservatet har stora marina värden. I reservatet finns hårbottnar med krontaksbildande alger och grunda mjukbottnar såväl utan vegetation som med vidsträckta ålgräsängar. Dessa är miljöer som ger stora förutsättningar för biologisk mångfald och är viktiga uppväxtområden för fisk. Utbredningen av ålgräs har varit större och det är därför viktigt att även skydda områden där ålgräs idag inte växer för att en återetablering ska kunna ske. För organismerna i havet är det viktigt att det finns spridningsvägar med kontinuitet, konnektivitet och

sammanhängande enheter. Muddring är ett exempel på en åtgärd som kan skapa en barriär för organismers spridningsvägar utöver de andra negativa effekterna som en muddring innebär till exempel ökad grumlighet och miljögifter från sediment. För att läsa mer om områdets naturvärden, se under rubrikerna, *Beskrivning av naturreservatet* och *Skälen för beslutet och dess konsekvenser* samt under rubrik *Områdets bevarandevärden* i skötselplanen.

EU-domstolen

EU-domstolen har meddelat dom i målet om muddringsarbeten i floden Weser, den så kallade Weserdomen. Domen har påverkat myndigheters tillämpning av miljökvalitetsnormerna för vatten. Av Weserdomen framgår att miljökvalitetsnormerna för kemisk och ekologisk status har samma rättsverkan och att de ska uppnås i vattenförekomsterna till år 2021 eller absolut senast år 2027. Ingen ytterligare försämring av ekologisk och kemisk status så att miljökvalitetsnormerna inte nås får ske, inte ens på kvalitetsfaktornivå. Weserdomen ger ytterligare stöd till varför det är viktigt att bilda ett naturreservat av området med marina värden.

Intresseprövning

I samband med att ett naturreservat bildas ska en intresseprövning göras enligt 7 kap. 25 § miljöbalken; ”Vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel skall hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.”

Avgränsningen av naturreservatet

En princip när reservatsgränsen har bestämts har varit att det som är strandskyddat område på land ska ingå i naturreservatet. Reservatsgränsen har huvudsakligen dragits utmed strandskyddsgränsen eftersom det strandskyddade området redan omfattas av restriktioner och bedömdes som en lämplig avgränsning. I vissa delar har gränsdragningen anpassats för att reservatsgränsen inte ska gå för nära bostadshus, vilket innebär att en del av det strandskyddade området närmast bostadshus inte ingår i naturreservatet. Tomtplatser enligt 7 kap. miljöbalken ingår inte heller i naturreservatet.

Hamnar

Utgångspunkten när reservatsgränsen har dragits vid hamnområden har varit att de hamnar som inte omfattas av strandskydd, de hamnar som omfattas delvis av strandskydd eller de hamnar som är planlagda *inte* ska ingå i reservatet. Det innebär att fyra hamnar i området inte kommer att ingå i naturreservatet. Den minsta av de fyra hamnarna har cirka 70 båtplatser och den största av hamnarna har cirka 400 båtplatser. Reservatsgränsen har anpassats för att undvika inskränkningar i pågående hamnverksamhet. För att anlägga ny brygga eller bygga ut befintlig brygga i naturreservatet krävs dispens från reservatsföreskrifterna. I närheten av hamnarna finns höga marina värden, det bedöms därför viktigt att skydda dessa värden med ett naturreservat.

Det finns fler småbåtshamnar i området, samtliga ligger inom strandskyddat område och kommer att ingå i naturreservatet. Den största av dem har cirka 60 båtplatser och ägs av Göteborgs stad som i sin tur arrenderar ut hamnen till en förening. De andra hamnarna har cirka 10–15 båtplatser. I närheten av samtliga hamnar inventerades ålgräs under 2014. Verksamheten och underhåll av hamnarna kommer att kunna ske även i framtiden och dessa åtgärder är

undantagna från reservatsföreskrifterna. För att underhållsmuddra krävs det enligt reservatsföreskrifterna tillstånd från Göteborgs stad (Stadsbyggnadskontoret).

Vattenområdena

Vattenområdena har höga marina värden, även de bottnar som saknar bottenvegetation. I reservatsområdet finns grunda mjukbottnar som helt eller till stora delar saknar växtlighet. De bottnarna har stor betydelse som lek- och uppväxtområde för fiskar, speciellt olika arter av plattfisk som hittar mat bland alla de djur som lever nere i botten. Ovan bottnarna lever sandräkor, strandkrabbor, snäckor, smörbultfiskar och våra vanligaste arter av plattfiskar. Dessa grunda områden är också mycket viktiga miljöer för vadarfåglar och andfåglar som letar mat. Som exempel kan nämnas Amundövik som har grund mjukbotten med höga värden. Amundövik är dessutom en viktig lokal för rastande fåglar som söker föda.

Anpassade föreskrifter

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. Ett exempel är att normalt underhåll på exempelvis befintliga byggnader, bryggor, hamnar, båtuppläggningsplatser eller andra anläggningar och anordningar är undantagna från reservatsföreskrifterna.

Avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen

Avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen har skett i samband med bildandet av naturreservatet. En avvägning har skett i varje enskilt fall och byggnadsnämnden bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Nämnden finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressena i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Det allmänna intresset bedöms alltså väga tyngre än de enskilda intressena i respektive fall. Se även bilaga 1b; *Inkomna yttranden* för bedömningar av respektive fastighet.

Nämnden bedömer vidare att pågående markanvändning inte försvåras eftersom området redan har höga natur- kultur- och friluftsvärden samt omfattas av strandskydd.

Upplysningar

Naturreservatet är inget hinder mot att fortsätta använda och sköta om byggnader, bryggor och andra anläggningar. Föreskrifterna verkar inte retroaktivt, det vill säga byggnader, anläggningar och åtgärder som uppförts innan detta beslut vinner laga kraft strider inte mot naturreservatets föreskrifter. Däremot lagligförklarar inte detta beslut sådant som eventuellt strider mot strandskyddslagstiftning eller annan lagstiftning. Åtgärder som regleras av strandskyddslagstiftningen har ingen preskriptionstid och det kan därför bli aktuellt med prövning enligt denna lagstiftning.

Åtgärder som ska utföras inom strandskyddat område och som kräver dispens från strandskyddslagstiftningen eller dispens/tillstånd från reservatets föreskrifter kommer att prövas utifrån samma lagstiftning (miljöbalken).

Dispens från föreskrifterna

Om det finns särskilda skäl får Göteborgs Stad ge dispens från föreskrifterna, men dispens får inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Göteborgs Stad helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat. För beslut om

upphävande eller dispens krävs dock att intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning inom naturreservatet eller något annat område (7 kap. 7 & 26 §§ miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt, till exempel följande:

- Miljöbalkens bestämmelser om strandskydd, vattenverksamhet och artskydd
- Fridlysningsbestämmelser i artskyddsförordningen
- Fiskebestämmelser i Havs- och vattenmyndighetens författningssamling
- Terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen
- Kulturmiljölagen
- Jaktlagstiftningen
- Vattenförvaltningsförordningen

Fiske, båttrafik och vattenskoter

I dagsläget införs inga föreskrifter som direkt reglerar fiske eller båttrafik och vattenskoter. Om en framtida uppföljning av naturreservatet visar att dess syften motverkas av hårt fisketryck eller båtliv kan det bli aktuellt med någon form av reglering av exempelvis hastighet och regler för fiske. Det kan i så fall ske genom att naturreservatets föreskrifter kompletteras. Det kan också ske genom att kommunen i samarbete med andra myndigheter verkar för en reglering av fisket och fartbegränsningen till sjöss. Sådana regleringar istället för reservatsföreskrifter innebär att det blir mer samlade bestämmelser för hastigheter respektive fiske och en samordnad tillsyn.

Ansvar och översyn

Göteborgs Stad har övergripande ansvar för de naturreservat som beslutas av staden. Ansvaret fördelas vidare via reglementen för stadens olika nämnder, som har olika ansvarsområden.

Enligt reglementena gäller:

Reglemente	Reservatsbeslut	Kommentar
Byggnadsnämnden beslutar om kommunala reservat.	Byggnadsnämnden är beslutsmyndighet och ansvarar för beslut om reservat med föreskrifter och skötselplan.	Byggnadsnämnden beslutar också om att upphäva reservat samt om dispenser och tillstånd. Nämnden har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål och gynnsamt tillstånd.
Park- och naturnämnden sköter, förvaltar och utvecklar naturreservat.	I reservatsbeslutet anges ingen annan förvaltare än Göteborgs Stad, det vill säga ansvaret överläts inte till någon	Park- och naturförvaltningen är förvaltare för kommunala naturreservat. Nämnden ansvarar för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan och ansvarar

	annan enligt 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.	för dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder. I den mån stadens ansvar fördelas på flera olika förvaltare inom staden ska dessa samverka med varandra.
Trafiknämnden underhåller gator och allmänna platser.		Trafiknämnden underhåller gator och förvaltar vissa platser, även om dessa ligger inom naturreservat. I den mån stadens ansvar fördelas på flera olika förvaltare inom staden ska dessa samverka med varandra.
Göteborgs Kretslopp- och vattennämnd förvaltar och utvecklar stadens allmänna vatten- och avloppsanläggningar.		Göteborgs Kretslopp- och vattennämnd förvaltar vissa anläggningar även om dessa ligger inom naturreservat. I den mån stadens ansvar fördelas på flera olika förvaltare inom staden ska dessa samverka med varandra.
Miljö- och klimatnämnden fullgör de uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet som inte ankommer på någon annan av kommunens nämnder såsom de strandskydds- och bevarandeuppgifter som handhas av byggnadsnämnden.		Miljö- och klimatnämnden ansvarar för tillsynsuppgifter. Nämnden ansvarar för den operativa tillsynen i kommunala naturreservat enligt 26 kap. miljöbalken. Det innebär att staden ska övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

En översyn av beslut, föreskrifter och skötselplan – främst skötselåtgärder – bör göras vid behov eller inom 10 år. Behovet av översyn kan påtalas av Byggnadsnämnden/ Stadsbyggnadskontoret men även av övriga berörda nämnder/förvaltningar.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Göteborgs stad
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom stadens försorg enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställs av Göteborgs stad. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel.

Ersättningstalan

Stadsbyggnadskontoret och Fastighetskontoret bedömer att föreskrifterna för naturreservatet inte innebär någon inskränkning i pågående markanvändning. Fråga om ersättning till sakägare har därför inte behandlats under arbetet med att bilda naturreservatet. Sakägare som ändå vill göra anspråk på ersättning eller inlösen bör därför snarast kontakta Fastighetskontoret, Göteborgs stad. Om överenskommelse inte kan träffas måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap. miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet har kungjorts i Post- och inrikestidningar och Göteborgs-Posten. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i tidningen. Beslutet vinner laga kraft tre veckor efter att sakägare fått del av beslutet och om beslutet inte överklagas. De ordningsföreskrifter som riktar sig mot allmänheten, det vill säga föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, träder dock i kraft den dag som framgår av kungörelsen och gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen, se bilaga 13.

För Stadsbyggnadskontoret

Karoline Rosgardt

Planchef

Marie Nyberg

Miljöplanerare